

(ötvenhat)

Született 1952-ben. Az esztergomi ferences gimnáziumban érettségizett, majd magyar-népművelés szakot végzett az ELTE-n. 1973-tól az Új Ember újságírója. *Lélektűr* című novelláskötete 1995-ben jelent meg. Az itt közölt szöveg részlet a *Roncshíd* című készülő regényből.

Most köszönjem meg, hogy megmentette az életemet?, Sipeki Ferdinánd magába roskadva ül a bevetetlen ágy szélén, halvány lámpa ég az íróasztalon, a redőnyök leeresztve, áporodott a levegő a szobában, mint ahol napok óta nem nyitottak ablakot, Sipeki a térdje közé szorított kézzel gubbaszt az ágyon, hol a szőnyeg mintáit bamulja, hol meg fölneéz az íróasztal oldalához húzott széken kabátban ülő, hatvan év körüli férfit, „tegezz vissza nyugodtan, látod, én is tegezek, már nem vagyunk a szemináriumban”. Sipeki nézi ezt a szemüveges, kerek arcot, amely alig változott valamit az elmúlt tizennyolc év alatt, nem lett kerekesebb és nem lett ráncosabb, csak a valamikori aranykerettest váltotta fel rajta valami olcsóbb pápaszem, kiegyensúlyozottsága, mint ismeretségük egész ideje alatt, most is egyszerre bőszítette és készítette csodálatra Sipekit, olyan fölényt érzett ebben a férfiban, amelynek eredetét nem tudta megmagyarázni, s amelynek lényege éppen abban állt, hogy sosem volt tettenérhető, *most köszönjem meg, hogy megmentetted az életemet?*, Sipeki hangjában bizonytalanság és méltatlankodás, az idős férfi mutatóujjával föltolja az orrán a lecsúszott szemüveget, „hát, a jó modor végül is ezt diktálná”. Peinhübel Nándor nyugodtan könyököl az íróasztal sarkán, nézi a félelem, a hála és a gyűlölet érzései között vergődő házigazdáját, és azon tűnődik, vajon tényleg látta-e benne közel húsz évvel ezelőtt is ezt a mostani énjét, vagy megcsalják az emlékei, miközben ezen medítál, hirtelen elszégyelli magát, mivel a papnak önmaga előtt is meg kellene őriznie a gyónási titkot, „nem kívánsz túl sokat tőlünk, Uram?”, fohászodik föl egykedvű mosolyának álarca mögött Peinhübel Nándor, a Szent Tamás-templom káplánja, a vízivárosi papnevelő intézet hajdani lelki vezetője, aki annak idején három esztendőn át majdnem minden szombaton este hallgatta ennek az ágya szélén gubbasztó férfinak a gyónásait, amelyekről most hirtelen maga sem tudja, az ő engedélye nélkül egyáltalán szabad-e emlékeznie rájuk. „Egy teát mindenestre főzhetnél”, mintha valami félálomban, úgy indul Sipeki Ferdinánd a konyha felé, hozza a vizet a bádoggal, és fölrakja a várat és a Katedrális ábrázoló festmény alatt álló faragott asztalka márványlapján lévő rezsóra, „akkoriban is a hálóteremben főzte a teát”, Peinhübel atya örül, hogy olyasmi is eszébe jut, amire nyugodtan emlékezhet, Szibériában, az alsóbb éves papnövendékek jéghideg, északnyugati fekvésű hálótermében a vaságya alatt tartotta a titkos rezsót, ezt a rendkívüli vétséget azonban nem súgták be az ilyesmire hajlamosak, s valami érthetetlen okból elnézte a mindenről enélkül is tudomást szerző rektor, talán mert olykor őt is megkínálta, növendéktársaitól azonban szigorúan beszédre érte

a két fillért, a szemináriumban szokásos mosogatólé ízű lötyökhöz képest egyszerű teákat főzött, az esti szabadidőben élvezettel kortyolgatták a kispapok, a gőzölgő poharak fölött a beszélgetések is átmelegedtek valamelyest, és örömmel sóhajtották, „végre egy élvezet, amely csak alig bűnös”. Sipeki tölti a teát, kérdőn néz vendégére, *még mindig cukor nélkül?*, „maradjon valami az aszkézisből is”, Sipeki láthatóan nem érti, az öreg pap ezért hozzáfűzi, „nem is tudom, mikor ittam ennyi bort, mint ma délután, talán fél litert is benyakaltam”, élesen csörrennek az ezüstkanalak a porceláncsészek szélén, „ez volna a proletár puritanizmus?”, gondolja, de nem mondja ki a vendég, házigazdája némán és görcsösen ül újra az ágy szélén, Peinhübel körülnéz a félhomályban, a szobában láthatóan nemrég bomlott csak meg a rend, értékes képek a falon, elegáns bútorok, a főtér legszebb házának első emeletét lakja Sipeki, mióta családjával visszatért Moszkvából, „a nagy inkvizítor”, így nevezik városszerte a pártbizottság második emberét. „Tizenhét embert csukatott le másfél év alatt”, ordította délután az ablak alatt Halász Imre, az Úszó Falu Termelőszövetkezet halászati brigádvezetője, a „duplán halász”, és eltorzult arccal rázta a kezében tartott csákylát.

A téren sűrű csend, *hova lettek az ordítózók?*, délután vagy tizenötven verődtek össze a ház előtt, „ink-vi-zí-tor, gye-re ki!”, „hol vagy, pat-kány?”, „Pisz-kos Fred”, skandálták harsányan, először csak botokkal verték a díszes faragású kaput, aztán a tanácsháza föllálványozásához előkészített gerendák egyikével próbálták betörni a bejáratot, Sipeki a másik szoba sötétítő függönye mögül leste őket, és szemközt, a tér túloldalán a pártbizottság épületét, ahol legalább tizen-tizenötven lehettek, fegyverrel, de senki nem mozdult, hogy segítsen, ekkor látta meg Peinhübelt, hirtelen csönd lett, Sipeki visszament, leült az ágy szélére, és várta, ami történni fog.

Arra eszmélt, hogy valaki kavicssal dobálja az ablakot, „Ferdí, engedjen be”, az ablakon kilesve látta, az öreg pap áll a ház előtt, legutóbb akkor beszélgettek, amikor eltanácsolta őt a szeminárium-ból, „lásd be, fiam, belőled nem lesz pap”, akkor is tegezte, és arról beszélt, hogy minden embernek a maga helyére kell kerülnie a teremtés rendjében, „ami néha fájdalmas megrázkódtatásokkal jár”, Peinhübel atya szobájában ültek akkor, „én csak a házi teával tudlak kínálni”, Sipeki zavart és dacos volt, hosszú ideje fontolgatta már a távozást, most mégis elszántan ellenkezett, maga akarta kimondani a döntő szót, és nem volt még készen a magyarázattal, hogy a Mutterral és a Faterral megértesse ezt a lépést. *Miért küldte el őket?*, int a fejével a süket csöndbe burkolózott tér felé Sipeki Ferdinánd, az öreg pap fáradtan kavargatja a teáját, „mert én tényleg azt hiszem, hogy mindenkinek a maga helyére kell kerülnie”, körülnéz a szobában, „és te még most se vagy ott”, eltűnődik, szeme megakad a Katedrális ábrázoló festményen, „a Bajor Guszti képe”, iszik egy kortyot, „szegény a haláláig nem hitte el nekem, hogy te nemcsak kihoztad őt a kitelepítésből, hanem előzőleg el is vitet-

ted”, Sipeki bizonytalanul néz a vendégére, *akkor most ítéletet hozott vagy szabadulást?*, Peinhübel összehúzza reverendáján a kabátot, „haladékot”. Halkan lépdelnek lefelé a lépcsőn, „tovább, le a pincébe”, a pap megy elől, benyit a mosókonyhába, ahonnan újabb vasajtó nyílik a szomszédos épület pincéjébe, „ismerem a házat még az öreg Groh idejéből”, magyarázza, „a fia gyerekkori barátom volt”, bezönget a vasajtón, Klein bácsi, a Bergen Belsent megjárt hajdani ruhakereskedő mintha várta volna őket, „te szemét állat”, sziszegi a foga között, és Sipeki szeme közé köp, „ami igaz, igaz”, bólint a pap, nyújtja a zsebkendőjét, de aztán mégis visszagyűri a zsebébe, az udvarra érve Sipeki markába nyom egy jókora kulcsot, és kituszkolja a Posta közre nyíló mellékajtón, „menj föl a szemináriumi préházba, ott senki nem fog keresni”. Tizenkettőt üt az óra a tanácsháza tornyán, odabent, Bottyán generális hajdani ebédlőjében bóbiskolnak a forradalmi bizottmány ügyeletesei, sokat végeztek ma, határozta a régi utcanevek visszaállításáról, vizsgálóbizottságot küldtek ki a Sötétkapunál történt vérfürdő körülményeinek földerítésére, és kiáltványt fogalmaztak mindennemű vérontás elkerülésére; Peinhübel atya ugyanazon az úton visszaballag, kezét nyújt az öreg Kleinnek, „csak meg ne bánjuk”, aztán kilép a faragott kapun a Kossuth térre, az angyalfejes kulcsot zsebre vágja, „óra ne legyen már gondotok”, mondja a puskával örködő két síhedernek, „dicsértessék”, a fiúk indulnak haza, a pap meg föl a Várhegyel szemközti dombra, a vértanú Beckett Tamás tiszteletére szentelt templomba, „én inkább itt lakom, mint a plébánián”, mondogatta magában, húsz évvel fiatalabb plébánosa csodabogárnak tartotta az öreget, aki valóban korszerűtlen jelenség volt, mondta is neki gyakran, „vegye már észre, Nándi atya, maga nem Beckett Tamás, és ma már nem Henrik, de nem is Mátyás a király, magából ezek nem csinálnak vértanút, maga csak szépen elszigetelődik itt a nagyszerű képességeivel, hatvanévesen, káplánként a város legkisebb plébániáján”, Peinhübel atya ilyenkor mindig bólogatott, fiatal főnökének ugyanis majdnem igaza volt, a vértanúság valóban csak a legnagyobbak ajándéka, a kis templom hideg csöndjében letérdelve ma este is imádkozni próbált, ehelyett viszont egyre azon tűnődött, hogy délután vajon életet mentett, vagy csak letépte a mártíromság glóriáját egy méltatlan fejről.

„Ez a pap nem büntetést, hanem kitüntetést érdemelne maguktól”, ordította az utolsó szó jogán egy évvel később a bíróság előtt Halász Imre, „tőlem pedig egy hatalmas pofont”, Peinhübel atya szelíden bólogatott, tizenharmadmagával kuporogva a vádlottak padján, végül is győzött az igazság, míg a többiek másfél évet kaptak gyilkossági kísérletért, ő csak hat hónapot becsületsértés címén. „Csak a testemen keresztül, igen, ezt mondta a tisztelendő úr, de olyan halkan, hogy meg se hallottuk mindnyájan”, mondta vallomásaiban Tímár Ernő férfiszabó, „alig bírtunk megállni azzal a hatalmas gerendával”, „úgy állt ott, kitárt karral, hátát a bezárt kapunak vetve, mint

a megfeszített Jézus”, vallotta Halász Imre, és ezt a beidézett tanúk is megerősítették, akik a tér túloldaláról, a pártház ablakából látták az eseményeket, „mik vagytok ti, lincselők vagy forradalmárok?”, ezt kérdezte tőlünk, meg azt, hogy „bemocskolnátok a kezetekeket ezzel a szarral?”, a bíró rendre utasította Halász Imre vádlottat, de szavait azért jegyzőkönyvbe vetette, a becsületsértés vádjához elégnék bizonyult. A vádlottak egymással versengve vállalták magukra azt a mondatot, hogy „tartsunk igazi tárgyalást, üljünk törvényszéket”, Peinhübel atyának utóbb bevallották, hálából tették ezt, mert a párttitkár életével együtt bizony az övéket is megmentette, „ha akkor megöljük, most mindannyiunkat felkötnék”, a pap rábeszélésére végül is két őrt állítottak a ház elé, és mindannyian elvonultak a püspöki palotába, a meglepett gondnoktól Peinhübel Nándor a tanácsterem kulcsait kérte, papírt, írógépet, néhány demizson bort is hozatott, és hozzáláttak a vádirat összeállításához. Fogyott a bor és gyarapodtak a vádpontok, egymás szavába vágtak a felhevült forradalmárok, csupa békés, normális ember, halász, gépészmérnök, gyerekgyógyász, földrajztanár és férfiszabó, akiket megvadított a lehetőség, egyre dühödtebben licitáltak rá egymásra, a pap meg újra és újra megakasztotta őket, „szóval négy árvaházi gyereket boncolt föl élve az iskola pincéjében?”, a földrajztanár vérben forgó szemmel és egyre lassabban mozgó nyelvvel makogta, hogy „igen, igen..., láttam... illetve majdnem láttam”, végül az asztalra borult, a többiek pedig egymást támogatva hazabotorkáltak, „holnap folytatjuk a munkát”, kiáltott utánuk Peinhübel atya, aztán gyorsan elégette a telegépelt papírlapokat, és indult vissza a Groh-ház felé, útközben a Duna-parton folszedett pár apró kavicsot, hogy legyen mivel bekopognia.

„Igen, nagyjából így történt”, bólogatott majdnem huszonöt évvel később az idős pap, amikor Koller Balázs írását végigolvasta az újságíró lakásán, imitt-amott kiegészítette még egy-egy apró részlettel, „lehet, hogy ezeket elfelejtettem mondani”, dünnyögte, „de nagyjából így történt”, kiitta a teáját, „Erika, ez majdnem olyan jó, mint amilyet az a szörnyeteg Ferdi főzött”. „Nándi bácsi, maradj még”, az öreg visszahuppant a fotelba, és kérdően nézett Balázásra, „lehet, hogy van valami, amit te sem tudsz, amit én is csak pár napja hallottam Mártától, a feleségétől, tudod, a Tímár Ernő lányától”, az öreg bólogatott, láthatóan eltűnődött, mi tartozhat még a történethez. „Sipeki csak másnap hajnalban jutott el a Szamárhegyre, a szeminárium présházába, mert előbb a Roncshíd felé indult, talán öngyilkossági szándékkal”, a pap májfoltos kezében megremegett a teáscsésze, az arca fehérebb lett, majdnem egy percig ült némán előregörnyedve, kissé eltátott szájjal, aztán fölállt, letette a csészét és az ajtó felé indult, „igen, nagyjából így történt, ahogy elmondtam, ahogy leírtad, de abban a beszélgetésben akkor szó volt még egyről-másról, amit persze sosem fogok elmesélni neked... Tudod, ennyi idő múltán is szörnyű rádöbbenni, hogy esetleg kis híján embert öltem”.